

Het belang van de Kustpolders voor toerisme en recreatie

**Franky De Block – Gedeputeerde voor Toerisme
West-Vlaanderen – Voorzitter van Westtoer apb**

Collega-mandatarissen,

Vrienden van de natuur,

Geachte genodigden,

1. Met het invoeren van de betaalde vakantie in 1936 kreeg het toerisme een impuls. Aan de Kust kwam toen het massatoerisme op gang. Voor het platteland in het algemeen, en voor de polders in het bijzonder, was er toen in alle eerlijkheid nog geen belangstelling. In zijn boek *'100 jaar toerisme in West-Vlaanderen'* uit 1986 besteedt Marc Constandt geen aandacht aan het *'plattelandstoerisme'*. Alles draait rond de Kust, enkele grotere steden en de West-Vlaamse Bergen.

Toch werd 16 jaar eerder al de kiem gelegd voor het *'toerisme op den buiten'*. In 1970 werd de Riante Polderautoroute, geïnspireerd door voorbeelden in Nederland, plechtig ingereden. Het onbekende - en toen nog onbeminde - platteland werd opengelegd voor de autotoerist. Niet vergeten dat op dat moment de "auto" koning was en bij wijze van spreken een statussymbool voor de eerste generatie tweeverdieners ingevolge de economische welvaartsgroei van de "golden sixties".

In 1973 verscheen *'Op zoek naar groen. 50 uitstapdoelen in West-Vlaanderen'* van de socioloog Michiel Zwaenepoel. Hij promootte daarin de lezers uit naar – en ik citeer – *'godvergeten dorpjes waar men sinds de Slag der Gulden Sporen nooit een toerist heeft gezien'*.

2. Maar het duurde tot in het begin van de jaren 1990 vooraleer de toeristisch-recreatieve sector echt oog begon te krijgen voor de troeven en mogelijkheden van de polders achter de Kust. Mensen hadden steeds meer vrije tijd en geld om te besteden aan vrijetijdsactiviteiten en reizen. Ook de vlucht naar buiten was begonnen...
3. De West-Vlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd vzw realiseerde bewegwijzerde toeristische fietsroutes. Veel van deze routes, zoals de Boterlandroute, de Genteleroute, de Veurne Ambachtroute en de Lange Lisroute, zijn inmiddels echte klassiekers geworden. Bijna één op de drie van deze intussen 'Westtoer'fietsroutes situeert zich in de Kustpolders. De startpunten bevinden zich doorgaans in de badplaatsen, waar nog steeds de meeste toeristen verblijven. Maar zon, zee en strand volstaan niet voor een aantal badgasten en drijft hen het hinterland in.
4. De unieke vlakke polders, met hun uitgestrekte landerijen, hun vergezichten, hun specifieke natuurwaarden en hun dichte netwerk van landbouwwegen en waterlopen vormen in de eerste plaats een fietslandschap. Er is ruimte, weinig verkeer en gezonde lucht.

Met de lancering van het fietsnetwerk met knooppunten door Westtoer in 2006 werd het volledige Kustpolderlandschap in één keer opengelegd voor de recreatieve fietser. Hij kon er voortaan zijn eigen routes uitstippelen, verlengen of inkorten. Het succes is overweldigend. De fietsnetwerkkarten 'Westhoek Noord' en 'Brugse Ommeland Noord' zijn met voorsprong de meest gevraagde kaarten van de provincie. Ruim 140.000 van elk werden er al verspreid. Dat is dubbel zoveel als voor de andere regio's in West-Vlaanderen. De nabijheid

van de Kust is de evidente verklaring. Maar evenzeer de aanwezigheid van de weinig verstedelijkte, groene en fietsvriendelijke Kustpolders.

5. Zijn de polders dan geen wandelgebied? Wel, de praktijk leert dat wandelaars op zoek zijn naar variatie, zowel in landschap (open en gesloten), in reliëf (op en neer) als in natuur en erfgoed. Bos- en heuvelrijke gebieden staan bij hen op één. Maar toch hebben we in de Kustpolders enkele pareltjes van wandelroutes kunnen realiseren, doorgaans gelinkt met waardevolle natuurkernen. Ik denk aan de Zannekinwandelroute in Lampernisse, De Blankaartwandelroute in Woumen, de Beverdijkwandelroute in Lo, de Uitkerkse Polderwandelroute in Blankenberge, de Meetkerkse Moerenwandelroute en meest recent de Oostendse Kreekwandelroute. Allemaal toppers waarvan er tussen de 5 en de 10.000 brochures werden verspreid.
6. Ook het logiesaanbod bleef niet achter en die is gelukkig trendy en hip in het hedendaags toerisme. De afgelopen jaren schoten de hoevehotels, vakantieboerderijen en B&B's als paddestoelen uit de grond.

Weet je dat bijna de helft van alle hoeve- en plattelandslogies van Vlaanderen zich in onze provincie bevindt? En een groot deel daarvan in de Kustpolders. We beseffen dit niet altijd doch dit zijn harde cijfers. Toeristen vinden er het 'simpele leven', ervaren de natuurelementen en komen er tot rust. De landelijke omgeving als vluchtheuvel voor de overbelaste geest. En de kinderen komen er met loslopende kippen, knuffelschapen en andere boerderijdieren ook aan hun trekken. Ik geloof hier enorm in naar de toekomst toe. Want voor diegenen die het geluk hebben om werk te hebben, is de arbeidsdruk

zodanig groot dat ze "onthaasting" nodig hebben om het vol te houden.

7. Het samengaan van recreatie en ander gebruik gebeurt vrij harmonieus. Meer zelfs: de polderbevolking pikt een economisch graantje mee! Naast de logies duiken ook steeds meer hoeveproducenten op. Groenten, zelfplukfruit, hoeve-ijs, yoghurt en andere zuivelproducten zorgen voor extra beleving tijdens het fietsen. Ook dit kadert perfect in ons huidig tijdsbeeld van gezonde voeding met natuurproducten uit de eigen regio.

8. Zijn de Kustpolders dan niet meer dan het "overloopgebied" van de Kust? Allesbehalve en laat dit duidelijk zijn ! De afgelopen jaren is door diverse overheden flink geïnvesteerd in kwalitatieve recreatieve voorzieningen en nieuwe natuur in het hinterland van de Kust.

Landinrichting en natuurinrichting zorgden in de Westhoekpolders en in het Oostendse Krekengebied enerzijds voor nieuwe wandel- en fietspaden, picknickplaatsen, hengel- en kanosteigers en anderzijds ook voor waterpeilverhogingen, bloemrijke hooilanden, poelen en laantjes en weidevogelgebieden. In de natuurgebieden van de Blankaart, de Viconia-Kleiputten en de Uitkerkse Polder werden vlonderpaden, vogelkijkhutten en infoborden geplaatst. De Gemeente Middelkerke realiseerde een netwerk van bewegwijzerde wandel- en fietspaden in de polders van de deelgemeenten. In de Oudlandpolder in het hinterland van De Haan en Blankenberge investeerde de Provincie in de aanleg van schitterende nieuwe fietspaden. In de Oudemaarspolder in Blankenberge verrees een polderbos en Provinciedomein. De Golf ter Hille is een geslaagde toeristisch-recreatieve transformatie van het poldergebied tussen Oostduinkerke en Wulpen. Het zijn voorbeelden van hoe we op een

behoedzame, doordachte en duurzame manier met ons polderlandschap kunnen omgaan.

9. Maar ook voor de nabije toekomst zitten er nog interessante projecten in de pijplijn. Zo worden in het kader van de aanleg van de A11 tussen de Blauwe Toren in Brugge en Westkapelle heel wat nieuwe en veilige fietsverbindingen aangelegd. In Knokke investeert de Provincie zwaar in het unieke natuurdomein het Zwin. Oostende pakt uit met zijn Groen Lint: een kralenketting van 37 kilometer die 15 verschillende landschappen en groengebieden rond de stad verbindt. Je moet het maar doen. Het is een evenwichtsoefening die zoekt naar winsten voor de natuur, de bewoner, de landbouw en de toerist-recreant.

10. Het provinciebedrijf Westtoer heeft een ambitieus project met de herlancering van het fietsnetwerk, dat in 2016 10 jaar bestaat. Want stilstaan is achteruitgaan ! Het netwerk wordt uitgebreid en verfijnd, nieuwe vrij liggende fietspaden worden geïntegreerd, dorpskernen en gehuchten maximaal ontsloten. In 2016 pakken we uit met volledig vernieuwde kaarten. In 2015 voorzien we ook een nieuwe ruiterroute in de Damse polders en lanceren we samen met de Vlaamse Landmaatschappij de Groene Fietsgordel rond Brugge, een 53 kilometer lange fietslus rond Brugge die de Oostkustpolders doorkruist. In Oostende willen we het Groen Lint als recreatief product in de markt zetten. De Provincie, de Stad Diksmuide en Westtoer werken aan een zachte recreatieve verbinding tussen Diksmuide en het bezoekerscentrum van De Blankaart, een belangrijke 'missing link'.

De Provincie legt momenteel de laatste hand aan de inrichtingsplannen voor de Provinciedomeinen Koolhofput

in Nieuwpoort en IJzerboomgaard in Diksmuide.
Nieuwpoort maakt plannen voor zijn Groene Gordel,
Oostende voor zijn Groen Lint.

Die visies leidden onder meer tot de uitbouw van enkele toeristisch-recreatieve toegangspoorten tot de Kustpolders. De Provincie nam een jaar geleden het beheer van het bezoekerscentrum van De Blankaart over. In Diksmuide opent binnen enkele maanden een nieuw onthaalpunt in het gerenoveerde Stadhuis. In Oostende kan de kinderboerderij De Lange Schuur verder uitgroeien tot instappunt voor het hinterland. Het bezoekerscentrum voor de Uitkerkse Polder van Natuurpunt neemt die rol nu al op. Portalen voor de Zwinstreek zijn het vernieuwde 'Huyse de Grote Sterre' in Damme en uiteraard het prestigieuze Zwin Natuurcentrum in Knokke dat in 2016 zijn deuren opent.

11. Ik heb het nog niet gehad over het 'groen-blauwe netwerk' in de Kustpolders: het net van jaagpaden langs waterwegen en van oude spoorwegbeddingen dat de hele provincie overspant en garant staat voor ruim 400 kilometer autovrij fietsen. Dit is nog te weinig bekend. Westtoer ijvert onder meer bij de waterwegbeheerder voor het blijvend openstellen en onderhouden van de jaagpaden. Eén van de belangrijkste 'missing links' voor fietsers in dit kanalen-net wordt binnenkort weggewerkt. Er wordt door de Gemeente Middelkerke en W&Z een fietspad aangelegd langs de noordelijke oever van het Kanaal Plassendale-Nieuwpoort tussen de Slijpebrug en de Ganzepoot in Nieuwpoort. De Stad Oostende en de Provincie werken ook aan de doortrekking van de Groene 62 tot aan het station van Oostende. Voor de Frontzate tussen Nieuwpoort en Diksmuide is dan weer een gebiedsvisie in opmaak. De herinrichting volgt in de komende jaren. En ook de Blankenbergse Dijk is

geselecteerd als Groene as. Ze moet, zoals de twee eerder genoemde assen, instaan voor een aantrekkelijke en veilige verbinding tussen de Kust en het hinterland.

12. Het uitgebreide netwerk van onbevaarbare waterlopen biedt ook beperkte mogelijkheden voor het kano- en kajakvaren. Maar een juridisch vacuüm staat het uitbouwen van één of meerdere kanoroutes in de weg. Het varen op de 'onbevaarbare waterlopen' van het Vlaamse Gewest is namelijk noch toegelaten, noch verboden. Een project voor een kanocircuit rond Pervijze wacht al bijna 10 jaar op wetgevend werk zodat het kan gerealiseerd worden.

13. Tot slot een aandachtspunt als gedeputeerde voor ruimtelijke ordening. We stellen de laatste jaren vanuit stedenbouwkundige hoek een vernieuwde belangstelling vast voor de 'achterkant' van de Kust. "Waterfront werd polderfront". In Nieuwpoort verrijst langs het kanaal een nieuw stadsfront, met appartementen die uitkijken op het groen van de polders. Residentie 'Zeezicht' wordt residentie 'Polderzicht'. In Oostduinkerke zorgt het nieuwe golfterrein voor een link met het hinterland. En Oostende formuleert in het Masterplan voor het Groen Lint een visie op de toekomstige relatie tussen de stadsrand en de polders. Een evenwichtsoefening die ook het project Duinenwater in Knokke maakt. In opdracht van de Provincie werd recent nog een Beeldkwaliteitsplan opgeleverd voor het Hinterland. In citeer uit de studie: *'Het doel is om de stadsrandzone aan de Kust om te vormen van een 'blinde gevelwand' tot een 'panoramisch venster' op het achterliggende landschap'*. Het is de bedoeling om een koppeling te maken tussen enerzijds de stedelijke open ruimteprogramma's met stadsboerderijen, volkstuinten en campings en anderzijds de landelijke open ruimteprogramma's met landbouw en natuur. De studie

focust onder meer op de Oudemaarspolder in Blankenberge en Zeebrugge en op de Uitkerkse polder.

14. Ik hoop te hebben aangetoond hoe belangrijk de polders zijn voor het toerisme en recreatie in West-Vlaanderen. Voor steeds meer mensen zijn ze zelfs een 'reason to come'. Ook hier moeten we de toeristen maar ook de eigen bewoners een respectvol toerisme aanbieden. Zoals we in het begin van de jaren 1990 opkwamen voor het behoud van de laatste restanten van de duinen (het fameuze Duindendecreet dat niemand voordien realiseerbaar achtte), moeten we nu ook het behoud van de Kustpolders verdedigen. Daarom moeten we er alles aan doen om toerisme in de Kustpolders op een harmonieuze manier met respect voor de natuur- en erfgoedwaarden te ontwikkelen !

Franky De Block